

รวมคำบรรยาย

ภาคสอง สมัยที่ ๓๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ เล่มที่ ๒

บทบรรณาธิการ

คำถาม โจทก์ฟ้องว่า จำเลยผิดสัญญาจะซื้อจะขายที่ดิน ขอให้โอนที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างและชดใช้ค่าเสียหาย จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า โจทก์ผิดสัญญา ขอให้ยกฟ้องโจทก์ และบังคับให้โจทก์ชดใช้ค่าเสียหายแก่จำเลยตามฟ้องแย้ง ระหว่างพิจารณา จำเลยประมุขชายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างพิพาทดังกล่าวแก่บุคคลภายนอก โจทก์จึงยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมฟ้อง โดยเพิ่มข้อหาอ้างว่าจำเลยทำละเมิด และแก้ไขคำขอท้ายฟ้องเป็นให้คืนเงินมัดจำและชดใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์ โดยคำขอบังคับตามฟ้องของโจทก์ที่แก้ไขเพิ่มเติมภายหลังไม่ได้ขอให้โอนที่ดินและสิ่งปลูกสร้างพิพาท ดังนี้ คำฟ้องของโจทก์ภายหลังการแก้ไขเพิ่มเติมฟ้องแล้ว อยู่ในเขตอำนาจของศาลชั้นต้นหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๓๖/๒๕๖๑ เห็นว่า พระธรรมนูญศาลยุติธรรมกำหนดเรื่องเขตอำนาจศาลไว้เพื่อให้การบริหารจัดการคดีของศาลยุติธรรมเป็นไปโดยสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้มีบรรดาศักดิ์และผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลให้ได้รับความสะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า คดีโจทก์ที่ยื่นฟ้องในตอนแรกเป็นคำฟ้องเกี่ยวด้วยอสังหาริมทรัพย์ที่ตั้งอยู่ในเขตศาลชั้นต้นซึ่งเป็นคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลชั้นต้นและศาลชั้นต้นได้รับฟ้องไว้พิจารณาโดยชอบแล้ว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๔ ทวิ และพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๘ การที่ต่อมาโจทก์แก้ไขฟ้องเพิ่มเติมข้อหาละเมิดอีกหนึ่งข้อ โดยไม่ได้ขอให้บังคับโอนกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์อีก ถือว่าเป็นกรณีที่มีเหตุเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในพฤติการณ์อันเกี่ยวด้วยการยื่นฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจศาลเหนือคดีนั้น การขอแก้ไขเพิ่มเติมฟ้องของโจทก์ดังกล่าวเกิดจากการที่จำเลยประมุขชายอสังหาริมทรัพย์ที่พิพาทนั้นแก่บุคคลภายนอก ซึ่งต้องมีการจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์กันในห้องที่ที่อสังหาริมทรัพย์ตั้งอยู่ในเขตอำนาจของศาลชั้นต้น ซึ่งผู้เกี่ยวข้องและพยานหลักฐานในคดีส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการโอนอสังหาริมทรัพย์ย่อมอยู่ในเขตอำนาจของศาลชั้นต้น ทั้งคู่ความก็ไม่ได้โต้แย้งกันในเรื่องนี้ตั้งแต่แรก ในชั้นนี้ก็ไม่ปรากฏเหตุว่าจะทำให้คู่ความและผู้เกี่ยวข้องกับคดีไม่ได้รับความสะดวก หรือทำให้การบริหารจัดการคดีของศาลชั้นต้นไม่เป็นไปโดยถูกต้อง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรมตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ย่อมไม่ตัดอำนาจของศาลชั้นต้นที่รับฟ้องคดีไว้แล้วในอันที่จะพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีนั้นต่อไป ตามประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๓ วรรคสอง (๒) ทั้งศาลฎีกาได้พิพากษาให้ศาลชั้นต้นรับคำฟ้องที่ขอแก้ไขเพิ่มเติมภายหลังไว้พิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดรวมกับคำฟ้องเดิมของโจทก์ต่อไปแล้ว การที่ศาลชั้นต้นหยิบยกเรื่องเขตอำนาจศาลมาพิจารณาแล้วพิพากษายกฟ้องโจทก์โดยอาศัยเหตุที่โจทก์แก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องดังกล่าวย่อมเป็นการไม่ชอบ

คำถาม คดีก่อนกับคดีหลังมีคู่ความรายเดียวกัน ประเด็นข้อพิพาทเช่นเดียวกัน ต่อมาศาลชั้นต้นในคดีก่อนมีคำพิพากษาวินิจฉัยชี้ขาดในประเด็นแห่งคดีแล้ว ศาลชั้นต้นในคดีหลังจะดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปได้หรือไม่

การนำคดีมาฟ้องโดยมีประเด็นข้อพิพาทเป็นประเด็นเดียวกับประเด็นในคดีก่อนที่ศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยชี้ขาดแล้ว แต่คดียังไม่ถึงที่สุด เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๐๑๑/๒๕๖๐ คดีนี้มีประเด็นข้อพิพาทหลักเช่นเดียวกับคดีก่อน และมีคู่ความรายเดียวกัน แม้ขณะที่โจทก์ฟ้องคดีนี้ศาลชั้นต้นในคดีก่อนยังไม่มีคำพิพากษาจึงไม่ทำให้การฟ้องคดีของโจทก์เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๔ ก็ตาม แต่ต่อมาศาลชั้นต้นในคดีก่อนมีคำพิพากษาวินิจฉัยชี้ขาดในประเด็นแห่งคดีแล้ว ศาลชั้นต้นในคดีนี้ย่อมไม่อาจดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปได้เพราะจะเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๔ และต้องมีคำสั่งให้เลื่อนการนั่งพิจารณาคดีนี้ต่อไปจนกว่าคำพิพากษาคดีก่อนจะถึงที่สุด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง มิใช่พิพากษายกฟ้อง เพราะการฟ้องคดีของโจทก์มิใช่กระบวนการที่ต้องห้ามตามกฎหมายเมื่อต่อมาคดีก่อนศาลฎีกามีคำพิพากษาว่า จำเลยทำสัญญาขายที่ดินและบ้านพิพาทให้แก่โจทก์และโจทก์ทำสัญญาจะซื้อขายที่ดินและบ้านพิพาทคืนให้แก่จำเลยมิใช่เป็นการแสดงเจตนาหลง คำพิพากษานั้นถึงที่สุดในคดีก่อนมีผลผูกพันโจทก์และจำเลยซึ่งคู่ความในคดีนี้ด้วย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง เท่ากับว่าสัญญาขายที่ดินและบ้านพิพาทและสัญญาจะซื้อขายที่ดินและบ้านพิพาทคืนระหว่างโจทก์จำเลยมีผลสมบูรณ์ มิใช่นิติกรรมอำพรางโจทก์ จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๙๘/๒๕๖๑ คดีนี้กับคดีแพ่งของศาลชั้นต้น ต่างมีประเด็นข้อพิพาทที่ศาลจะต้องวินิจฉัยชี้ขาดว่า ที่ดินพิพาทเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์

หรือไม่ แล้วในคดีนี้จึงวินิจฉัยต่อไปว่าจำเลยบุกรุกและทำลายเมล็ดต่อโจทก์หรือไม่ ซึ่งเมื่อคดีดังกล่าว ศาลชั้นต้นวินิจฉัยชี้ขาดว่า ที่ดินพิพาทเป็นที่สาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้ร่วมกันอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน จึงต้องห้ามมิให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาในประเด็นดังกล่าวซ้ำอีกตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง ฟ้องโจทก์ในคดีนี้และการที่ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีนี้แล้วเห็นว่าคดีพอวินิจฉัยได้ ให้งดสืบพยานและพิพากษาคดี จึงเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ ต้องห้ามตามบทมาตราดังกล่าว และเมื่อโจทก์ฟ้องคดีนี้โดยมีประเด็นข้อพิพาทเป็นประเด็นเดียวกันกับประเด็นในคดีดังกล่าวที่ศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยชี้ขาดแล้ว จึงเป็นกรณีให้เห็นได้ว่าการจะชี้ขาดตัดสินคดีนี้จำเป็นต้องอาศัยคำชี้ขาดตัดสินคดีดังกล่าวซึ่งจะต้องกระทำเสียก่อน ดังนั้น ถ้าศาลชั้นต้นได้เลือกการพิจารณาคดีนี้ไปจนกว่าคดีดังกล่าวจะถึงที่สุดตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง ก็ย่อมทำให้ความยุติธรรมดำเนินไปด้วยดี อย่างไรก็ตาม แม้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีนี้มา แต่เมื่อความปรากฏต่อศาลฎีกาว่า คดีดังกล่าวถึงที่สุดแล้วตามคำพิพากษาศาลฎีกาว่า ที่ดินพิพาทเป็นที่สาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้ร่วมกันอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน คำพิพากษาในคดีดังกล่าวย่อมผูกพันโจทก์และจำเลย ซึ่งเป็นคู่ความตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง จำเลยจะยกเรื่องที่ดินพิพาทไม่ใช่ที่ดินสาธารณประโยชน์ขึ้นต่อสู้โจทก์อีกไม่ได้ และข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินจำเลยจึงไม่มีสิทธิอยู่ในที่ดินพิพาท

คำถาม คดีก่อนศาลวินิจฉัยแล้วว่าผู้เช่าซื้อผิดสัญญาเช่าซื้อและคดีถึงที่สุดแล้วต่อมาผู้เช่าซื้อเป็นโจทก์ฟ้องผู้ให้เช่าซื้อว่าจงใจหรือประมาทเลินเล่อนำความอันเป็นเท็จมาฟ้องผู้เช่าซื้อ อันเป็นการทำลายเมล็ดต่อผู้เช่าซื้อและต้องชดเชยค่าเสียหาย ดังนี้ เป็นฟ้องซ้ำหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๑๘๙/๒๕๖๑ คดีก่อนที่จำเลยเป็นโจทก์ฟ้องโจทก์เป็นจำเลยเรื่องผิดสัญญาเช่าซื้อที่มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า โจทก์ซึ่งเป็นจำเลยในคดีดังกล่าวผิดสัญญาเช่าซื้อหรือไม่ และต้องคืนรถยนต์คันที่เช่าซื้อพร้อมกับชดเชยค่าเสียหายหรือไม่เพียงใด ส่วนคดีนี้มีประเด็นว่า จำเลยจงใจหรือประมาทเลินเล่อนำความอันเป็นเท็จมาฟ้องโจทก์ อันเป็นการกระทำความผิดต่อโจทก์และต้องชดเชยค่าเสียหายแก่โจทก์หรือไม่เพียงใด แต่การวินิจฉัยว่าจำเลยนำความอันเป็นเท็จมาฟ้องโจทก์อันเป็นการกระทำความผิดต่อโจทก์หรือไม่ ประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยก็สืบเนื่องมาจากมูลฐานและข้ออ้างเดียวกันคือ โจทก์ผิดสัญญาเช่าซื้อหรือไม่ ซึ่งในคดีก่อนศาลก็ได้วินิจฉัยแล้วว่าโจทก์ผิดสัญญาเช่าซื้อและ

คดีถึงที่สุดแล้ว โดยในคดีนี้โจทก์กล่าวอ้างว่า โจทก์ส่งมอบรถยนต์คันที่เช่าซื้อคืนจำเลยแล้ว สัญญาเช่าซื้อจึงเป็นอันเลิกกัน แต่ต่อมามีผู้ปลอมหนังสือมอบอำนาจของโจทก์ไปไถ่ถอนรถยนต์คันที่เช่าซื้อออกมาใช้ ข้ออ้างของโจทก์ดังกล่าว โจทก์ย่อมสามารถยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในคำให้การในคดีก่อนได้ ทั้งเหตุตามที่โจทก์กล่าวอ้างก็เกิดขึ้นก่อนที่จำเลยจะฟ้องโจทก์เป็นคดีก่อนแล้ว แต่โจทก์หาได้ยกขึ้นต่อสู้ไม่ เมื่อแพ้คดีแล้วจึงกลับมาอ้างเหตุที่ตนมิได้ยกขึ้นต่อสู้ในคดีก่อนมารื้อร่งฟ้องกันอีก ฟ้องโจทก์จึงเป็นฟ้องซ้ำ

คำถาม คดีก่อน ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า คดีไม่มีมูล พิพากษายกฟ้อง โจทก์จะนำการกระทำความผิดเดียวกันมาฟ้องจำเลยอีกได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๗๔๕/๒๕๖๑ โจทก์ฟ้องคดีโดยระบุชื่อจำเลยทั้งสอง แต่โจทก์กับบรรยายฟ้องโดยระบุว่าขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งเป็นอธิบดีกรมทางหลวงชนบท และเป็นเจ้าหน้าที่เวนคืนตามกฎหมาย สำหรับจำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวนคืนดังกล่าว กระทำความผิดเดียวกันกับจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ในคดีอาญานหมายเลขแดงที่ อ.๑๑๒๐/๒๕๖๐ ของศาลชั้นต้น ถือว่าโจทก์มุ่งฟ้องจำเลยทั้งสองในฐานะเจ้าหน้าที่รัฐกระทำความผิดต่อกฎหมายเช่นเดียวกันกับการฟ้องจำเลยที่ ๒ และจำเลยที่ ๓ ในคดีดังกล่าว จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ในคดีนี้จึงเป็นคนเดียวกันกับจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ในคดีแรก การที่โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองในความผิดฐานเดียวกันกับคดีแรก โดยอาศัยมูลเหตุแห่งการกระทำความผิดเดียวกัน และศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าคดีดังกล่าวไม่มีมูลพิพากษายกฟ้อง จึงเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดีแล้ว และถือว่าการกระทำของจำเลยทั้งสองมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้องแล้ว สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์จึงระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๔)

คดีแรกศาลชั้นต้นได้รับคำฟ้องส่วนแบ่งไว้แล้วและคดีอยู่ในระหว่างพิจารณา โจทก์มาฟ้องคดีส่วนแบ่งเรื่องเดียวกันต่อศาลชั้นต้นเป็นคดีนี้อีก คำฟ้องโจทก์ในส่วนแบ่งจึงเป็นฟ้องซ้ำ ต้องห้ามมิให้ฟ้องตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๓ วรรคสอง (๑) ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕

นายประเสริฐ เสียงสุทธีวงศ์
บรรณาธิการ